

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 stycznia 2015 roku powód, R. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego, (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) w Z. kwoty 91.822,44 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 4 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty oraz kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że wykonał dla pozwanego roboty budowlane, za które pozwany nie zapłacił w całości wynagrodzenia z faktury końcowej (...).

(pozew k. 2 – 4)

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 21 stycznia 2015 roku Sąd Okręgowy w Łodzi, X Wydział Gospodarczy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. Nakaz zapłaty wraz z odpisem pozwu został doręczony stronie pozwanej w dniu 26 stycznia 2015 roku.

(nakaz zapłaty k. 22, zwrotne potwierdzenie odbioru nakazu z odpisem pozwu dla pozwanego k. 30)

W piśmie złożonym w dniu 26 stycznia 2015 roku powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie uiszczonej w dniu 5 stycznia 2015 roku kwoty 50.000 złotych stanowiącej część należności głównej. Powód zmodyfikował żądanie pozwu w ten sposób, że dochodził kwoty 41.822,44 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 4 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania.

(pismo k. 26)

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwany wniósł o uchylenie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania oraz podniósł zarzut potrącenia kwoty 41.882,44 złotych na mocy oświadczenia złożonego w dniu 5 lutego 2015 roku.

(zarzuty k. 32-34)

W odpowiedzi na zarzuty powód wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty z dnia 21 stycznia 2015 roku w części dotyczącej żądania zapłaty kwoty 41.822,44 złotych. Powód zakwestionował podniesiony przez pozwanego zarzut potrącenia, wskazując, że nie uznaje wiarygodności zgłoszonych przez pozwanego do potrącenia.

(odpowiedź na zarzuty k. 67-68)

Na rozprawie w dniu 26 maja 2015 roku powód popierał powództwo co do kwoty 41.822,44 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 4 grudnia 2014 roku, w pozostałym zakresie cofnął powództwo ze zrzeczeniem się roszczenia.

(protokół – k. 84)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 czerwca 2014 roku pomiędzy powodem jako wykonawcą a pozwanym jako zamawiającym została zawarta umowa o roboty budowlane. Mocą tej umowy powód zobowiązał się pełnić funkcję kierownika budowy, uczestniczyć w odbiorach, oraz wykonać roboty budowlane – montażowe przy budowie stacji pomiarowej I stopnia w W., Hucie (...). Strony umowy określiły zryczałtowaną wartość robót wykonawcy na kwotę netto 129.500 złotych powiększoną o podatek vat w kwocie 29.785 złotych. Wartość brutto umowy to kwota 159.285 złotych.

(umowa k. 8 -11)

Powód wykonał roboty objęte umową z dnia 10 czerwca 2014 roku dotyczącą budowy stacji pomiarowej I stopnia w W., Hucie (...) w całości. Roboty te zostały odebrane.

(protokół odbioru k. 12-15)

Wobec wykonania umowy pozwany zapłacił w całości za prace objęte fakturą częściową nr (...) na kwotę 20.000 złotych.

(faktura .k 16, potwierdzenie przelewu k. 17)

W dniu 19 listopada 2014 roku powód wystawił fakturę końcową nr (...) na kwotę 146.822,44 złotych z terminem zapłaty określonym na dzień 3 grudnia 2014 roku. Za fakturę tę pozwany zapłacił w dniu 5 grudnia 2014 roku kwotę 35.000 złotych, zaś w dniu 23 grudnia 2014 roku kwotę 20.000 złotych.

(faktura k. 18, potwierdzenia przelewów k. 19 i 20)

W dniu 4 grudnia 2014 roku powód potwierdził na piśmie otrzymanie pieniędzy w kwocie 20.000 złotych od komandytariusza pozwanej A. D., w celu rozliczenia należności pozwanej wobec powoda. Faktycznie pozwany otrzymał kwotę 30.000 złotych.

(oświadczenie k. 50, pismo k. 69, zeznania powoda R. K. e protokół z dnia 19 czerwca 2015 roku, 00:0615 min, zeznania prezesa zarządu pozwanego R. M. e protokół z dnia 19 czerwca 2015 roku, 00:14:19 min, potwierdzenie przelewu k. 72)

W związku z umową z dnia 11 czerwca 2014 roku pozwany wystawił powodowi fakturę vat nr (...) w dniu 11 grudnia 2014 roku na kwotę 62.555,06 złotych obejmującą refakturę kosztów materiałów, badania spoin, rur i fundamentów.

(faktura k. 46)

Pismem z dnia 12 grudnia 2014 roku powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 111.822,44 zł tytułem brakującej należności z faktury nr (...).

(wezwanie k. 21)

Pismem z dnia 15 grudnia 2014 roku powód odesłał pozwaną fakturę nr (...) nie akceptując jej oraz wezwał do zapłaty za fakturę nr (...).

(pismo k. 47)

W dniu 5 stycznia 2015 roku pozwana zapłaciła powodowi kwotę 50.000 zł tytułem należności za fakturę końcową nr (...).

(bezsporne, pismo k. 26)

Pozwana pismem nadanym w dniu 5 lutego 2015 roku złożyła powodowi oświadczenie o potrąceniu wierzytelności w zakresie bednarki i drutu odgromowego 1.027 zł, elementu elektryczno – oświetleniowego 6.465,52 złotych, rury 20.470,18 zł (łącznie 27.962,70 złotych) wynikającej z faktury nr (...) z dnia 11 grudnia 2014 roku wystawionej w związku ze sprzedażą materiałów i usług produkcyjnych do realizacji zadania Modernizacji stacji redukcyjno – pomiarowej I stopnia w C. zgodnie z umową z dnia 11 czerwca 2014 roku z wierzytelnością w wysokości 41.822,44 złotych wynikającą z faktury vat nr (...) z dnia 19 listopada 2015 roku. Jednocześnie pozwana wskazała, że pozostała wierzytelność z faktury nr (...) w wysokości 13.859,74 złotych podlega rozliczeniu z kwoty 20.000 złotych, której otrzymanie potwierdził powód oświadczeniem złożonym w dniu 4 grudnia 2014 roku.

(oświadczenie o potrąceniu k. 39, potwierdzenie nadania k. 41)

Powód w piśmie z dnia 20 lutego 2015 roku poinformował pozwanego, że nie uznaje oświadczenia o potrąceniu zawartego w piśmie z dnia 5 lutego 2015 roku.

(pismo - 69)

Sąd zważył, co następuje :

W świetle dokonanych w toku niniejszego postępowania ustaleń faktycznych zachodziły podstawy do uznania, iż strony łączyła umowa o roboty budowlane w rozumieniu art. 647 kc, zgodnie z którą powód za wykonanie prac określonych treścią tej umowy, uzyskał uprawnienie do otrzymania pozostałej części umówionego wynagrodzenia w kwocie 41.822,44 złotych żądanego na podstawie faktury nr (...).

Bezsporne było sprawie niniejszej istnienie wierzytelności opisanej w pozwie tak co do jej podstawy, wysokości, jak i wymagalności. Wynika to tak z treści zarzutów, jak i z istoty zgłoszonego przez pozwanego zarzutu potrącenia własnych wierzytelności z wierzytelnością służącą powodowi względem pozwanego, a objętą ostatecznie żądaniem pozwu. Przeciwwstawienie przez pozwanego własnych wierzytelności, wierzytelności powoda wymaga bowiem uznania istnienia tej ostatniej. Także treść załączonych do pozwu dokumentów nie budzi żadnych wątpliwości co do istnienia, wysokości i wymagalności wierzytelności strony powodowej dochodzonej ostatecznie niniejszym pozwem. Tym samym dla rozstrzygnięcia tej sprawy niezbędne wydaje się rozważenie kwestii skuteczności zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanego.

Zarzut ten, w ocenie Sądu, nie może zostać uwzględniony w tym procesie z kilku powodów.

Po pierwsze, zauważyć należy, że Kodeks postępowania cywilnego, co do zasady nie przewiduje ograniczeń w zakresie podnoszenia przez pozwanego w procesie cywilnym zarzutu potrącenia, takich jak czyni to w odniesieniu choćby do powództwa wzajemnego (w zakresie terminu i przesłanek), jak również nie przewiduje powagi rzeczy osądzonej w zakresie rozstrzygnięcia sądowego obejmującego zarzut potrącenia, a tym samym nie pozbawia pozwanego prawa dochodzenia należności objętych zgłoszonym zarzutem potrącenia w innym, odrębnym postępowaniu (porównaj: uchwała SN z 20 listopada 1987 r., III CZP 69/87, opubl. OSN z 1989 r., nr 4, poz. 64, wyrok SN z 6 września 1983 r., IV CR 260/83, opubl. OSN z 1984 r., nr 4, poz. 59). Nie budzi też żadnej wątpliwości, iż w zasadzie zarzut potrącenia zgłoszony przez stronę pozwaną w procesie cywilnym może dotyczyć także wierzytelności, których istnienie i wysokość są sporne, zaś sąd przy ustaleniu wysokości roszczenia przestawionego do potrącenia może skorzystać z uprawnień mu przyznanych w art. 322 kpc (tak: wyrok SN z 18 grudnia 1973 r., III CRN 272/73, opubl. OSN 1974, nr. 10, poz. 177). Jednakże ustawodawca przewidział w treści art. 493 § 3 kpc ograniczenia dotyczące podniesienia zarzutu potrącenia przez pozwanego w odniesieniu do postępowania nakazowego, które w sprawie niniejszej ma zastosowanie. Zgodnie z treścią art. 493 § 3 kpc do potrącenia mogą być przedstawione bowiem tylko wierzytelności udowodnione dokumentami, o których mowa w art. 485 kpc.

Po wtóre, zważyć trzeba, że zakres spraw objętych postępowaniem nakazowym ograniczony jest do tych jedynie, w których roszczenie powoda (a zobowiązanie pozwanego) wynika ze ściśle określonych, wymienionych w art. 485 kpc, dokumentów, gdyż tylko w takim wypadku sąd może wydać nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym. Tym samym uznać trzeba, iż wolą ustawodawcy było takie ukształtowanie postępowania nakazowego, aby było ono szybkie i sprawne. Założenie to jest osiągnięte już na etapie złożenia pozwu ograniczającym wymagany od powoda sposób udokumentowania roszczeń dla rozpoznania sprawy w tym postępowaniu poprzez wykazanie swego roszczenia dokumentami opisanymi w treści art. 485 kpc. Osiągnięciu celu szybkości i sprawności postępowania nakazowego służyć mają także ograniczenia procesowe odnoszące się do tego postępowania, a polegające na: ograniczeniu korzystania z zarzutu potrącenia (art. 493 § 3 kpc), niedopuszczalności zgłoszenia powództwa wzajemnego (art. 493 § 4 kpc) czy też na niedopuszczalności, co do zasady, rozszerzenia powództwa (art. 495 § 2 kpc).

Po trzecie, wskazać należy, w sprawie niniejszej istniały przesłanki z art. 485 § 1 pkt 2 kpc do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, gdyż powód dochodził od pozwanego części należności za roboty budowlane na podstawie umowy, do której wystawiono fakturę nr (...) podpisaną w imieniu pozwanego przez R. M. (2) uprawnionego do jednoosobowej reprezentacji pozwanej spółki, co - w świetle podpisu złożonego na tej fakturze (k.18) i na dokumencie

pełnomocnictwa (k. 35) - nie może budzić wątpliwości i traktowane być musi jako zaakceptowanie przez dłużnika rachunku uzasadniające wydanie przez sąd nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

Po czwarte, w sprawie niniejszej zasadnicze znaczenie dla jej rozstrzygnięcia ma uregulowanie zawarte art. 493 § 3 kpc, zgodnie z którym, do potrącenia w postępowaniu nakazowym mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami, o których mowa w art. 485 kpc, czyli dokumentem urzędowym, zaakceptowanym przez dłużnika rachunkiem, wezwaniem dłużnika do zapłaty i pisemnym oświadczeniem dłużnika o uznaniu długu, zaakceptowanym przez dłużnika żądaniem zapłaty, zwróconym przez bank i nie zapłaconym z powodu braku środków na rachunku bankowym. Są to, co wymaga podkreślenia, dokładnie te same dokumenty, które stanowić mogą podstawę skutecznego wniesienia i rozpoznania sprawy w postępowaniu odrębnym, jakim jest postępowanie nakazowe. Z powyższych ustaleń wynika też, że ograniczenie wynikające z art. 493 § 3 kpc, a odnoszące się do zarzutu potrącenia, jest tylko jednym ze środków zastosowanych przez ustawodawcę w celu osiągnięcia sprawności i szybkości postępowania nakazowego. Jak już bowiem podniesiono powyżej, do potrącenia w procesie cywilnym, do którego nie stosuje się przepisów o postępowaniu odrębnym nakazowym, zgłaszać można co do zasady także wierzytelności sporne zarówno co do istnienia jaki i co do wysokości, co prowadzi niejednokrotnie do nadmiernego wydłużania postępowania. Skoro proces cywilny prowadzony w oparciu o postępowanie odrębne, jakim jest postępowanie nakazowe ma być szybki i sprawny, to ograniczenia wyżej wskazane, także w zakresie zgłaszania przez pozwanego zarzutu potrącenia wydają się być zasadne. Potwierdzeniem zasadności ograniczeń dotyczących możliwości zgłaszania przez pozwanego zarzutu potrącenia w postępowaniu nakazowym jest także konieczność zachowania zasady równości broni stron w procesie, rozumianej jako zrównoważenie pozycji procesowej stron. Wobec tego, że powód w postępowaniu nakazowym jest ograniczony w ten sposób, iż może dochodzić w nim wyłącznie roszczeń udokumentowanych w sposób opisany art. 485 kpc, to niezbędne dla zachowania symetrii ograniczeń obu stron procesu, jest ograniczenie możliwości zgłaszania zarzutu potrącenia przez pozwanego do wierzytelności udokumentowanych tego samego rodzaju dokumentami. Podkreślić w tym miejscu wypada, iż ograniczenia procesowe stron w postępowaniach odrębnych, w zakresie, w jakim odnoszą się do zarzutu potrącenia, nie stanowią, w ocenie Trybunału Konstytucyjnego, naruszenia art. 2 Konstytucji RP (tak: w wyroku TK z 28 lipca 2004 r., P 2/04, opubl. OTK-A z 2004r., nr 7, poz. 72). Choć wskazane orzeczenie Trybunału odnosi się do regulacji zarzutu potrącenia w postępowaniu uproszczonym (art. 505⁴ § 2 kpc), to jednakże uzasadnienie tego orzeczenia odnoszące się także do ograniczeń w podnoszeniu zarzutu potrącenia dotyczących postępowania nakazowego, prowadzi do wniosku, że samo ograniczanie określonych czynności procesowych dopuszczalnych tak w postępowaniu uproszczonym, jak i nakazowym, w tym odmienne ukształtowanie w obu rodzajach postępowań ograniczeń w zakresie możliwości skorzystania przez pozwanego z zarzutu potrącenia, wynikające z różnorodności obu modeli postępowań, nie prowadzi do naruszenia gwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu.

Po piąte, w rozpoznawanej sprawie zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwanego dotyczył wierzytelności pozwanego jaka przysługiwała mu względem powoda w kwocie 27.962,70 złotych wynikającej z tytułu należności z faktury (...), która nie została podpisana przez powoda (dłużnika) oraz jego wierzytelności wobec powoda w kwocie 13.859,74 złotych, jaka wynikała z tytułu kwoty przyjętej przez powoda na podstawie oświadczenia z dnia 4 grudnia 2014 roku. Tym samym nie może budzić wątpliwości, że pozwany w niniejszej sprawie nie złożył na potwierdzenie zarzutu potrącenia żadnej w ze wskazanych wyżej kwot dokumentów opisanych w treści art. 485 kpc, a przez to zarzut potrącenia przez niego zgłoszony, zgodnie z regulacją art. 493 § 3 kpc, nie mógł zostać w toku tego procesu uwzględniony.

Po szóste, oświadczenie o potrąceniu zostało złożone powodowi w dniu 5 lutego 2015 roku, a zatem po doręczeniu odpisu pozwu, które w sprawie niniejszej miało miejsce w dniu 26 stycznia 2015 roku (k. 30), a to sprawia, że ograniczenia w zgłoszeniu zarzutu potrącenia znajdują w tej sprawie zastosowanie (tak SN w uchwale z dnia 13 października 2005 roku, III CZP 56/05, OSNC z 2006 r., nr 7-8, poz. 119). Jest tak dlatego, iż potrącenie w prawie polskim rozpatrywać można na płaszczyźnie materialnoprawnej (jako zarzut i jako prawo kształtujące), a także na płaszczyźnie procesowej, jako zarzut procesowy. W sprawie niniejszej zarówno w znaczeniu materialnoprawnym, jak i procesowym oświadczenie to złożone zostało przez pozwanego powodowi po doręczeniu odpisu pozwu, to jest w toku

procesu, a to sprawia, iż przewidziane w art. 493 § 3 kpc ograniczenie skuteczności podniesionego przez pozwanego zarzutu potrącenia do wykazania wierzytelności pozwanego przedstawionych do potrącenia dokumentami, o których mowa w art. 485 kpc, nie może budzić wątpliwości. Zaznaczyć jednakże na końcu wypadu, że niedopuszczalność uwzględnienia zarzutu potrącenia wierzytelności zgłoszonych przez pozwanego w tym postępowaniu nie pozbawia go możliwości dochodzenia tych wierzytelności w ogóle. Pozwany może bowiem w odrębnym procesie dochodzić roszczenia objętego w tym postępowaniu zarzutem potrącenia albo wnieść powództwo opozycyjne. Nie jest on zatem pozbawiony możliwości ochrony swego interesu prawnego na gruncie procesu sądowego. Sama komplikacja jego sytuacji procesowej czy dolegliwość związana z koniecznością osobnego dochodzenia wierzytelności objętych zarzutem potrącenia w sprawie niniejszej, związana choćby z koniecznością uiszczenia opłaty sądowej, traktowana być musi jako konsekwencja równego ukształtowania pozycji stron w postępowaniu nakazowym.

Z powyższych względów, uznając, iż zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwanego nie może, z uwagi na treść art. 493 § 3 kpc, w tym procesie odnieść skutków prawnych, na podstawie art. 496 kpc, Sąd utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w tej sprawie w zakresie, w jakim powództwo ostatecznie było popierane, uwzględniając je w tej części na podstawie art. 647 kc. W pozostałym zakresie, to jest w części, w jakiej powód wskutek zapłaty dokonanej przez pozwanego skutecznie cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia Sąd, na podstawie art. 496 kpc w zw. z art. 355 kpc, art. 332 § 2 kpc i art. 353¹ kpc, uchylił nakaz zapłaty wydany w tej sprawie i postępowanie umorzył.

Rozstrzygając o kosztach postępowania Sąd miał na względzie, że zapłata kwoty 50.000 złotych nastąpiła przed wytoczeniem powództwa. To zaś sprawia, że uznać trzeba, że pozwany spełniając swe świadczenie w tym zakresie przed wytoczeniem powództwa, nie dał powodowi podstaw do wytoczenia procesu o tę część, a tym samym powoda traktować należy jako spór przegrywającego w tej części (tak SN w postanowieniu z dnia 6 listopada 1984 r., IV CZ 196/84, nie publ., LEX nr 8642 czy postanowieniu z dnia 20 sierpnia 1979 r., I CZ 92/79, nie publ., LEX nr 8188). Biorąc pod uwagę, że powoda traktować należy jako stronę spór ten przegrywającą w części dotyczącej żądania kwoty 50.000 złotych, zaś pozwanego jako spór przegrywającego co do kwoty 41.822,44 złotych, co sprawia, że obie strony przegrały ten proces w około 50 %, a ponadto mając na uwadze, iż obie strony poniosły takie same koszty (po 4.765 zł, w tym kwotę 1.148 złotych tytułem opłaty od pozwu/zarzutów i kwotę 3.617 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego), rozstrzygnięcie o kosztach Sąd oparł na regulacji art. 100 kpc, wzajemnie je między stronami znosząc.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi strony pozwanej.

Dnia 7 lipca 2015 roku